

ERDEM ERCAN

**GEÇMİŐTEN GÜNÜMÜZE
YEREL YÖNETİMLERDE
MALİ ÖZERKLİK
(ANAYASAL VE YASAL BOYUTUYLA)
(Yerel Yönetimlere İlişkin Son Değişiklikler İŐlenmiŐ)**

onikilevha
KİMLİK YÖNETİMİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XVII
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM YEREL YÖNETİMLERE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

I. YEREL YÖNETİM KAVRAMI.....	5
II. YEREL YÖNETİMLERİN VAROLUŞ SEBEPLERİ.....	6
A. Siyasi Sebepler.....	8
B. İdari (Hukuki) Sebepler.....	10
C. Ekonomik Sebepler	10
III. YEREL YÖNETİMLERE İLİŞKİN MALİ TEORİLER	11
A. Kamu Sektörünün Üçlü Tahsis Teorisi.....	12
B. Katlı Kek Teorisi.....	13
C. Desantralizasyon Teorisi	13

D. Kulüp Mallar Teorisi	14
E. Ayakla Oylama Teorisi.....	16
F. Sinek Kâğıdı Etkisi.....	17
IV. YEREL YÖNETİMLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ	18
A. Yerel Yönetimler Yerel Kamu Hizmetlerinden Sorumludur	19
1. İktisadilik Kriteri.....	19
a. Yapılan Üretim Büyüklüğü	20
b. Toplumun Tercihlerinin Daha Kolay Yansıtılması.....	21
c. Subsidiarite İlkesinin Uygulanması.....	21
2. Tarihsellik-Geleneksellik Kriteri.....	25
B. Yerel Yönetimlerin Kamu Tüzelkişiliği Bulunmaktadır.....	26
C. Yerel Yönetimler Yerinden Yönetim İlkesine Tabidir.....	29
1. Merkezden Yönetim.....	30
2. Yerinden Yönetim.....	31
a. Yerel (Coğrafi) Yerinden Yönetim.....	34
b. Hizmet Yerinden Yönetim.....	35
D. Yerel Yönetimler Merkezi İdarenin Denetimine Tabidir.....	36
1. Hiyerarşi	37
2. İdari Vesayet.....	38
3. İdari Vesayet Hiyerarşiden Farkları	39
E. Yerel Yönetimlerin İdari Özerkliği Bulunmaktadır	41
1. Yerel İdari Özerkliğin Unsurları	42
a. İcrai İşlem Yapma	42
b. Karar ve Hareket Serbestisi.....	44
2. İdari Özerklik - Mali Özerklik İlişkisi.....	46
F. Yerel Yönetimlerin Karar Organları Seçimle İşbaşına Gelir	46

İKİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE MALİ ÖZERKLİK
VE SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKELERDEKİ
UYGULAMALAR

I. KAVRAM.....	49
II. İDARELERARASI GELİR BÖLÜŞÜMÜ VE MALİ ÖZERKLİK	53
A. Kavram ve Kapsam	53
B. Vergi Kaynak ve Gelirlerinin Bölüşümü.....	55
1. Vergi Kaynak ve Gelirlerinin Bölüşümünde Kullanılan Kriterler.....	55
a. Adalet ve Eşitlik Kriteri.....	55
b. İdari Etkinlik Kriteri.....	56
c. Tarihsellik-Geleneksellik Kriteri.....	58
2. Vergi Kaynak ve Gelirlerinin Bölüşüm Şekillerine Göre Sistemler	59
a. Tam Bağımsızlık Sistemi	59
b. Tam Bağımlılık Sistemi	59
c. Karma Sistem	60
III. YEREL YÖNETİM VERGİLERİ VE MALİ ÖZERKLİK	63
A. Yerel Yönetim Vergilerinin Vergi Hukukundaki Yeri ve Kavramsallaştırılması Sorunu.....	63
B. Vergilendirme Yetkisi – Mali Özerklik İlişkisi Bağlamında Yerel Yönetim Vergileri	68
C. Yerel Yönetim Öz Gelirleri - Mali Özerklik İlişkisi.....	72
1. Diğer Mali Yükümlülükler	72
a. Resimler.....	72
b. Harçlar	73
c. Benzeri Mali Yükümlülükler	74
d. Şerefiyeler	75
2. Diğer Öz Gelirler	75
a. Ücretler	76

b. İktisadi Teşebbüs Gelirleri	76
c. Özel Mülk Gelirleri	76
d. İdari Para Cezaları.....	77
IV. BORÇLANMA SERBESTİSİ – MALİ ÖZERKLİK İLİŞKİSİ	77
V. SEÇİLMİŞ BAZI ÜNİTER VE FEDERAL DEVLETLERDEKİ UYGULAMALAR	79
A. Fransa	81
1. Yerel Yönetim Sistemine İlişkin Genel Bilgiler	81
2. Fransa’da Mali Özerklik	85
B. İngiltere.....	92
1. Yerel Yönetim Sistemine İlişkin Genel Bilgiler	92
2. İngiltere’de Mali Özerklik.....	94
C. Amerika Birleşik Devletleri.....	98
1. Yerel Yönetim Sistemine İlişkin Genel Bilgiler	99
2. ABD’de Mali Özerklik	104
D. Almanya.....	109
1. Yerel Yönetim Sistemine İlişkin Genel Bilgiler	109
2. Almanya’da Mali Özerklik.....	111
E. İsviçre	115
1. Yerel Yönetim Sistemine İlişkin Genel Bilgiler	115
2. İsviçre’de Mali Özerklik	116

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLERDE
MALİ ÖZERKLİK

I. KAPSAM.....	121
II. İL ÖZEL İDARELERİ VE MALİ ÖZERKLİK.....	122
A. İl Özel İdareleri	122
1. İl Özel İdarelerinin Görev ve Yetkileri	124
2. İl Özel İdarelerinin Organları	127

B. İl Özel İdarelerinde Mali Özerklik.....	129
1. İl Özel İdarelerinin Giderleri.....	129
2. İl Özel İdarelerinin Gelirleri.....	130
a. Öz Gelirler.....	130
b. Transfer Gelirleri.....	132
c. Borçlanma Gelirleri.....	135
3. İl Özel İdarelerinin Bütçesi.....	138
4. İl Özel İdarelerinin Denetimi.....	139
5. Genel Değerlendirme.....	142
III. BELEDİYELER VE MALİ ÖZERKLİK.....	142
A. Belediyeler.....	142
1. Belediyelerin Görev ve Yetkileri.....	143
2. Belediye Organları.....	146
B. Belediyelerde Mali Özerklik.....	148
1. Belediye Gelir ve Giderleri.....	148
a. Öz Gelirler.....	149
b. Transfer Gelirleri.....	150
c. Borçlanma Gelirleri.....	152
2. Belediye Bütçesi.....	153
3. Belediyelerin Denetimi.....	154
4. Genel Değerlendirme.....	158
IV. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE MALİ ÖZERKLİK.....	158
A. Büyükşehir Belediyeleri.....	158
1. Büyükşehir Belediyelerinin Görev ve Yetkileri.....	161
2. Büyükşehir Belediyelerinin Organları.....	162
B. Büyükşehir Belediyelerinde Mali Özerklik.....	163
1. Büyükşehir Belediyelerinin Gelir ve Giderleri.....	163
a. Öz Gelirler.....	165
b. Transfer Gelirleri.....	166
c. Borçlanma Gelirleri.....	167

2. Büyükşehir Belediye Bütçesi ve Denetim.....	168
3. Genel Değerlendirme	169
V. KÖYLER VE MALİ ÖZERKLİK	171
A. Köyler	171
1. Köylerin Görev ve Yetkileri.....	173
2. Köylerin Organları.....	174
B. Köylerde Mali Özerklik	175
1. Köylerin Gelirleri	175
a. İmece	175
b. Salma	176
c. Diğer Gelirler.....	178
2. Köylerin Giderleri	180
3. Köy Bütçesi ve Denetimi	181
4. Genel Değerlendirme	182

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ANAYASAL TARTIŞMALAR VE YEREL
MALİ ÖZERKLİK

I. KAPSAM.....	187
II. TÜRKİYE ANAYASALARINDA YEREL MALİ ÖZERKLİK..	188
A. Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	189
1. 1876 Kanun-i Esasisi.....	189
a. Kanun-i Esasi Öncesi Durum.....	190
b. Kanun-i Esasi Sonrası Durum	193
2. 1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu.....	196
B. Cumhuriyet Dönemi	199
1. 1924 Anayasası.....	199
2. 1961 Anayasası	203
3. 1982 Anayasası.....	206

III. ANAYASA UZLAŞMA KOMİSYONU ÇALIŞMALARI.....	209
A. AK Parti, CHP ve MHP Anayasa Önerilerinde Yerel Yönetimler.....	211
1. Genel Olarak.....	211
2. Mali Özerklik Bakımından.....	215
B. BDP Anayasa Önerisinde Yerel Yönetimler.....	218
1. Genel Olarak.....	218
2. Mali Özerklik Bakımından.....	222
IV. ANAYASAL VE YASAL DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ.....	225
A. Anayasal Değişiklik Önerileri.....	227
B. Yasal Değişiklik Önerileri.....	232
1. İl Özel İdareleri.....	233
2. Belediyeler.....	240
3. Köyler.....	247
SONUÇ.....	253
KAYNAKÇA.....	257